

НАЛЕЖНА (СПРАВЕДЛИВА) СУДОВА ПРОЦЕДУРА ЯК ГАРАНТІЯ ДОВІРИ ГРОМАДСЬКОСТІ ДО СУДОВОЇ ВЛАДИ

О. ОВСЯННІКОВА
*кандидат юридичних наук,
доцент кафедри організації судових
та правоохоронних органів
(Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого)*

Судова влада покликана виконувати державну функцію захисту прав і свобод особи. Їх дотримання і захист передбачають створення розвиненої системи гарантій.

Загальновизнано, що судова влада захищає права і свободи людини та громадянина перш за все шляхом здійснення правосуддя, а отже, гарантією надійного захисту та відповідно фактором, який впливає на рівень довіри громадськості до судової влади, є здатність суду ефективно надавати загальнодоступні судові послуги, спрощуючи і прискорюючи судовий розгляд, при використанні належних судових процедур.

У Стратегічному плані розвитку судової влади в Україні на 2013–2015 рр., ухваленому спільно Радою суддів України та Державною судовою адміністрацією України, зазначається, що розвиток правосуддя в Україні має спрямовуватися на забезпечення, зокрема: 1) доступності правосуддя;

2) справедливої судової процедури; 3) незалежності, безсторонності та професіоналізму суддів; 4) ефективності судового захисту. Дотримання цих факторів зумовить підвищення рівня поваги, довіри та впевненості громадськості в незалежності, безсторонності та ефективності судової гілки влади.

У статті зосереджено увагу на такій гарантії довіри громадськості до судової влади, як дотримання належної судової процедури під час здійснення правосуддя.

Питання системності поняття «належна судова процедура» не досліджено, втім окремі напрацювання щодо її аналізу можна знайти у працях С. Аванесова, В. Гончаренка, Р. Губжокова, Л. Душакової, О. Кучинської, Н. Муратової, Є. П'язної, Т. Соколова, І. Фалалєєва, Ю. Циганюка та ін. Питання саме належної судової процедури розкривалися у працях В. Городовенка, Л. Москвича, О. Прокопенка, О. Раб-

цевича, В. Рязановського, Н. Сакари, О. Хотинської-Нор, С. Щербак та деяких інших.

Метою статті є розкриття категорії «належна (справедлива) судова процедура», визначення її змісту та аналіз її основних елементів на основі норм міжнародного права та національного законодавства.

Судова влада реалізує свої функції лише у певній процесуальній формі — судовій процедурі. Порухення або недодержання встановлених нормативів призводить до скасування винесеного акта судової влади. Отже, саме належна судова процедура є основоположним принципом реалізації судової влади.

Чинне законодавство не містить визначення поняття «належна судова процедура» та її складових елементів. Це є певним недоліком, оскільки ускладнює її застосування. Тому поняття «належна судова процедура» слід визнати та розглянути як похідне від поняття «належна правова процедура», розробленого американською конституційною доктриною і яке походить із концепції верховенства права та загальноприйнятих стандартів справедливості [1, 63].

Поняття «належна правова процедура» є системним явищем, комплексність якого можна простежити завдяки поєднанню понять «належна процедура» та «правова процедура». Категорію «правова процедура» вивчали провідні вчені: Т. Баришпольська, Л. Душакова, О. Середя, А. Тарасов та ін. Зокрема, на думку Т. Баришпольської, під правовою процедурою слід розуміти систему поєднаних у певній послідовності правових відносин, спрямованих на досягнення правового результату, який може виражатися у формуванні юридичних норм, виникненні або припиненні існування суб'єктів права, запобіганні правопорушенням або у виникненні, реаліза-

ції, зміні чи припиненні певних правовідносин, а також в інших правових наслідках; усі правовідносини, що утворюють процедуру, є процедурними правовідносинами [2, 14].

О. Середя визначає поняття правової процедури як нормативно врегульованої певної послідовності дій, пов'язаних цільовим напрямом, що здійснюються в імперативній чи диспозитивній формах, у певні строки, а результати здійснення мають юридичну фіксацію [3, 12].

Словник так пояснює слово «належний»: 1) який потрібний, необхідний, відповідний; 2) як належне — як те, що треба, повинно бути [4]. Відповідно, належною є така правова процедура, яка відповідає чинним правовим нормам; вона не повинна порушувати права та свободи особи, суперечити інтересам суспільства і держави; в її межах не повинен застосовуватися необґрунтований процесуальний примус; у ній не повинно бути підстав для скасування або зміни процесуального рішення [5, 217].

Перші уявлення про належну процедуру у праві та практика її реалізації виникли ще у XIII ст. у Великій Британії і розвиваються переважно у країнах англосаксонської правової системи. Варто зазначити, що першочергово ідея належної правової процедури пов'язувалась із судовим процесом розгляду юридичних справ. Зокрема, дослідники конституційного права США зазначають, що до належної правової процедури належать конституційні положення, пов'язані з гарантією прав особи у кримінальному процесі. Так, відповідно до V та XIV поправок до Конституції США жодна особа не може бути позбавлена свободи чи власності без належної правової процедури.

Концепція належної правової процедури, як було зазначено, розвивалася у США. Зокрема, Верховний Суд США визначив такі її елементи:

1) спір між сторонами повинен розглядатися лише тим судом, який має відповідну юрисдикцію;

2) правило належного слухання та сповіщення: відповідач має бути належним чином повідомлений про порушену проти нього справу та мати можливість бути заслуханим у належний час і належним способом залежно від характеру справи. Повідомлення має бути вчасним, тобто таким, що дає можливість відповідачеві підготуватися до розгляду його справи та надати необхідні докази;

3) відкрите судове слухання;

4) незалежність та неупередженість суду;

5) право скористатися послугами адвоката;

6) право заперечувати або проводити перехресне опитування свідків, якщо достовірність їх свідчень є сумнівною;

7) право на винесення рішення, що ґрунтується виключно на встановлених у процесі слухання справи доказах;

8) право на отримання повного протоколу слухання, зокрема протоколів виступів свідків та інших поданих до слухання свідчень [6, 204].

У кримінальному процесі судова практика доповнила конституційні приписи належної правової процедури такими елементами: а) гарантія від необґрунтованих обшуків, арештів, вилучень та у зв'язку з цим — від використання у процесі судового розгляду доказів, отриманих незаконним шляхом; б) правило про тягар доведення, відповідно до якого обвинувачений не повинен доводити свою невинуватість, оскільки обов'язок щодо доведення його вини цілком покладається на обвинувача; в) право на швидкий та справедливий суд; г) право знати зміст і підстави обвинувачення, мати очну ставку зі свідками обвинувачення та користуватися послугами захисника;

г) заборона жорстоких і незвичних покарань.

Конституційне положення про належну правову процедуру гарантує право особи, яка зазнає фізичної, матеріальної та моральної шкоди, на звернення до суду відповідної юрисдикції для захисту свого права на життя, свободу і власність, а також для захисту будь-якого іншого права, гарантованого законодавством. Воно також містить право бути заслуханим у судовому засіданні, а також право на подання доказів існування юридичних фактів, які стосуються зазначеного права особи [7, 258].

Належна правова процедура (з англ. — *due process of law*) — це застосування права органами правосуддя (судами) відповідно до встановлених і санкціонованих державою юридичних принципів і процедур для гарантування й захисту конституційних та індивідуальних прав людини і громадянина, зокрема і юридичної особи [8, 62].

Можна зробити висновок, що основним призначенням належної правової процедури в доктрині американського права є встановлення таких процедурних обмежень, які б не надавали можливості перевищувати повноваження органів публічної влади та забезпечували захист прав і свобод особистості від свавільного втручання держави у процесі здійснення ними юридично значимих дій.

Важливим є той факт, що на сучасному етапі розвитку означеної концепції в зарубіжних країнах досить чітко простежується тенденція до розширення її змісту, а саме сфер дії належної правової процедури.

Питання належної правової процедури в сучасній українській юриспруденції досить фрагментарно досліджуються в межах галузевих наук і, як правило, пов'язуються з відповідним судовим процесом. Безперечно, судо-

вий процес є найбільш дієвим та ефективним засобом захисту прав і свобод людини, що вимагає чіткої деталізації пов'язаних із ним процедур, а також їх неухильного дотримання. Однак процедурно-процесуальний порядок характеризує не лише правозастосовну діяльність, саме тому вважаємо, що розгляд належної правової процедури лише в аспекті юрисдикційного порядку розгляду юридичних справ штучно звужує зміст зазначеної категорії.

У зв'язку з цим цілком обґрунтованою, на нашу думку, є позиція Н. Сакари, яка характеризує саме належну судову процедуру як поняття, що має більш вузький зміст і відображає специфіку вимог та принципів процедури саме в межах відповідного судового процесу [9, 86]. Ми підтримуємо таку точку зору та проаналізуємо категорію «належна судова процедура» через визначення основних її елементів.

Іноді поняття «належне» і «справедливе» судочинство («належна» і «справедлива» судова процедура) використовують як синоніми, що є обґрунтованим, зважаючи на зміст цих понять. В англосаксонській і континентальній правових системах існують різні визначення належної процедури і справедливого судового розгляду. Тлумачення цих понять здійснюють вищі судові органи. Незважаючи на важливість законодавчої регламентації змісту належних (справедливих) судових процедур, їх загальні принципи не визначаються у національних законодавствах. Водночас існують посилання на ці концепції у міжнародних конвенціях і національних конституційних нормах.

Першим міжнародним актом, який закріпив право на справедливий суд, стала Загальна декларація прав людини (далі — Декларація). Стаття 8 Декларації містить положення про те, що кожна людина має право на ефективне поновлення у правах компетент-

ними національними судами в разі порушення її основних прав, наданих їй конституцією або законом.

Відповідно до ст. 10 Декларації кожна людина для визначення її прав і обов'язків та встановлення обґрунтованості пред'явленого їй кримінального обвинувачення має право на основі повної рівності на те, щоб її справу було розглянуто прилюдно і з дотриманням усіх вимог справедливості незалежним і безстороннім судом. Згодом ці положення були розкриті у ст. 14 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права 1966 р., згідно з якою кожен має право при розгляді будь-якого кримінального обвинувачення, пред'явленого йому, або при визначенні його права та обов'язків у будь-якому цивільному процесі на справедливий і публічний розгляд справи компетентним, незалежним і безстороннім судом, створеним на підставі закону. При цьому Пакт передбачає низку гарантій: а) рівність усіх перед судами і трибуналами (п. 1 ст. 14); б) обов'язок кожної держави-учасниці забезпечити будь-якій особі, права і свободи якої порушено, ефективний засіб правового захисту, навіть якщо порушення було допущено особами, які діяли в офіційному статусі (п. 3 ст. 2); в) обов'язок кожної особи-учасниці — забезпечити застосування компетентними органами влади відповідних засобів правового захисту (п. 3 ст. 2); г) право особи на виправлення судових помилок (п. 6 ст. 14).

Право на справедливий судовий розгляд передбачено п. 1 ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р. (далі — Конвенція), у якій проголошується, що кожна людина при визначенні її громадянських прав та обов'язків або при висуненні проти неї будь-якого кримінального обвинувачення має право на справедливий і відкритий розгляд упродовж розумного строку незалеж-

ним і безстороннім судом, створеним згідно із законом. Судове рішення проголошується публічно, але преса і публіка можуть не допускатися в зал засідань упродовж усього судового розгляду або його частини в інтересах збереження моралі, громадського порядку або національної безпеки в демократичному суспільстві, якщо того вимагають інтереси неповнолітніх або захист приватного життя сторін, чи в разі крайньої необхідності, якщо, на думку суду, в особливих випадках публічність розгляду може зашкодити інтересам правосуддя [10, 12].

Зазначені міжнародні положення втілилися у конституціях багатьох країн. У ХХ ст. норми про право на справедливий судовий розгляд у законодавстві держав набувають конституційного статусу. Абсолютно правильно зауважив В. Марсєвен, що на сьогодні майже всюди, де існують «писані конституції», вимога щодо справедливих процедур має конституційний статус [11, 105].

Більшістю конституцій гарантується доступ до суду, зокрема, він передбачений конституціями Азербайджану (ст. 60), Білорусі (ст. 60), Грузії (ст. 42), Молдови (ст. 20), Кіпру (ст. 30), Греції (ст. 20), Італії (ст. 24), Португалії (ст. 20), Іспанії (ст. 24), Японії (ст. 32) та інших країн. Поширеним елементом справедливої судової процедури є також презумпція невинуватості. Вона закріплюється в конституціях Хорватії (ст. 28), Словенії (ст. 27), Швейцарії (ст. 32), Тунісу (ст. 12) та ін. Також у конституціях різних держав часто трапляються такі елементи права на справедливий судовий розгляд, як відкритість судового розгляду, право на отримання кваліфікованої правової допомоги, незалежність та безсторонність суду, рівність сторін [12, 36].

Такі норми втілилися, зокрема, і в Конституції України. Так, Основний Закон держави гарантує, що права і

свободи людини і громадянина захищаються судом, і забезпечує кожному право на оскарження в суді рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб (ст. 55). В інших статтях Конституції України міститься широкий перелік прав особи у кримінальному процесі: ніхто не може бути заарештований або триматися під вартою інакше, як за вмотивованим рішенням суду і тільки на підставах та в порядку, встановлених законом; кожний затриманий має право у будь-який час оскаржити в суді своє затримання; кожна особа має право на захист; кожна особа вважається невинуватою у вчиненні злочину, доки її вину не буде доведено у передбаченому законом порядку і встановлено обвинувальним вироком суду, що набрав чинності; обвинувачення не може ґрунтуватися на доказах, одержаних незаконним шляхом, а також на припущеннях (статті 29, 59, 61, 62, 63 Конституції України) та ін.

Зазначимо, що судові процедури, окрім конституційного закріплення, мають бути регламентовані матеріальними нормами, що закріплюють правила реалізації права громадянина на судовий захист своїх прав. Судові процедури повинні спрямовуватися на впорядкування дій громадян, що здійснюють відновлення свого порушеного права за допомогою судових органів.

Отже, можна говорити про наявність таких складових елементів належної (справедливої) судової процедури:

1. Судова процедура вважатиметься належною (справедливою), якщо особа належним чином сповіщена про час і місце слухання справи та їй надається можливість взяти участь у судовому засіданні.

2. За результатами розгляду справи суд має ухвалити лише обґрунтоване

(мотивоване рішення), при цьому воно має ґрунтуватися лише на доказах, отриманих законним шляхом.

3. Розгляд справи має відбуватися на засадах змагальності та процесуальної рівності сторін.

4. Судовий розгляд має відбуватися відкрито, що означає, по-перше, проведення самих судових засідань у відкритому режимі, за якого до залу судового засідання допускаються не лише сторони та їхні представники, а й усі охочі (за винятком проведення закритих судових засідань, коли за певних обставин, вичерпний перелік яких міститься у процесуальному законодавстві, суд може ухвалити рішення про проведення засідання у закритому режимі); по-друге, розгляд судових справ здійснюється усно, сторони мають можливість обмінюватися усними судженнями, репліками, давати усні пояснення суду з приводу причин їх звернення за захистом своїх порушених, невизнаних чи оспорюваних прав, свобод чи інтересів; по-третє, рішення суду завжди проголошується публічно.

5. Вимога дотримуватися розумного строку судового розгляду. Строк судового розгляду, на думку Європейського суду з прав людини, має обчислюватися з моменту пред'явлення позову до суду й завершуватися виконанням судового рішення. Тривалість судового розгляду справи, яка виходить за межі розумного строку, Судом вважається порушенням ст. 6 Конвенції. При цьому встановлюється, що при визначенні розумності строку підлягають оцінці такі обставини: а) загальна тривалість розгляду справи в суді; б) її складність; в) особиста поведінка обвинуваченого (у кримінальному процесі); г) оперативність роботи правоохоронних органів. Важливим є тільки те зволікання, яке так чи інакше залежить від державного органу (наприклад, при отриманні

доказів). Якщо ж затримки відбуваються з вини приватної сторони, держава не несе за це прямої відповідальності [13, 23].

6. Розгляд справи має здійснюватися незалежним та неупередженим судом, який вирішує питання, віднесені до його компетенції на підставі норм права, відповідно до встановленої процедури. Це означає, що, по-перше, можливість існування суду має бути прямо закріплена у чинному законодавстві; по-друге, під час розгляду справи та ухвалення рішення він не може виходити за межі повноважень, передбачених процесуальним законом для цього виду суду, тобто повинен діяти в межах предметної, функціональної та територіальної юрисдикції, не застосовуючи аналогію процесуального закону; по-третє, склад суду, який розглядає справу, має бути законним, тобто призначеним із дотриманням усіх вимог процесуального закону. Крім того, суд повинен відповідати вимогам незалежності та неупередженості.

7. Плата за звернення до суду (судові витрати) має бути необтяжливою для громадян. Крім того, важливим є вжиття заходів для надання безоплатної правової допомоги особам, які потребують особливого правового захисту, або які за матеріальних чи інших підстав не можуть скористатися професійною юридичною допомогою при вирішенні правової суперечки.

8. Виконання судових рішень без затримок. У своїх останніх рішеннях Європейський суд з прав людини особливо підкреслює значення цього права, посилаючись на те, що ефективний доступ до суду містить право на виконання судових рішень без належних затримок. Крім того, на думку Н. Сакари, яку ми підтримуємо, мета звернення особи до суду, тобто захист права, свободи чи інтересу, відбудеться лише тоді, коли

таке право, свобода чи інтерес будуть поновлені, тобто коли рішення суду буде виконане.

9. Остаточні судові рішення є обов'язковими та повинні виконуватися.

10. Має бути передбачена можливість використання перегляду помилкових судових рішень з метою усунення судових помилок.

Проаналізувавши рішення Європейського суду з прав людини, якими констатується порушення Україною ст. 6 Конвенції, можна виокремити найбільш поширені порушення вимоги належної (справедливої) судової процедури:

1) порушення справедливої публічного розгляду справи, що охоплює: порушення принципу рівноправності сторін; порушення права заявника на захист; розгляд справи за відсутності

заявника, не повідомленого про дату розгляду його справи; невинуватість участь у цивільному процесі прокурора;

2) незаконний склад суду;

3) порушення принципу незалежності та безсторонності суду, який розглядає справу за наявності заінтересованості у її результаті;

4) порушення принципу юридичної визначеності у зв'язку зі скасуванням остаточних судових рішень, що набрали законної сили;

5) порушення розумних строків: а) судочинства; б) виконання судових рішень [14, 134].

Отже, подальші реформи в системі судоустрою та судочинства мають бути спрямовані на подолання цих порушень, що, в свою чергу, лише підсилить авторитет судової влади серед громадян.

ВИКОРИСТАНІ МАТЕРІАЛИ

1. *Сакара Н.* Належна судова процедура як елемент доступності правосуддя // *Юридична Україна*. — 2004. — № 3.
2. *Барішпольская Т. Ю.* Гражданские процесс и процедура (понятие, служебная роль, проблемы теории и практики) : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. — Томск, 1988. — 21 с.
3. *Серета О. О.* Правова процедура: теоретико-правові засади та практичні виміри : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. — К., 2008. — 20 с.
4. *Словник української мови* : в 11 т. — К., 1974. — Т. 5. — 689 с.
5. *Циганюк Ю. В.* «Належна правова процедура» як системна правова категорія вітчизняного кримінального процесу // *Порівняльно-аналітичне право*. — 2014. — № 3. — С. 217–219.
6. *Бернхем В.* Вступ до права та правової системи США. — К., 1999.
7. *Городовенко В. В.* Принципи судової влади : моногр. — Х., 2012. — 448 с.
8. *Шевчук С.* Основи конституційної юриспруденції. — Х., 2002. — 296 с.
9. *Сакара Н. Ю.* Проблема доступності правосуддя у цивільних справах : дис. ... канд. юрид. наук. — Х., 2005. — 209 с.
10. *Городовенко В. В.* Належна правова процедура як загальновизнаний стандарт функціонування судової влади // *Адвокат*. — 2012. — № 5 (140). — С. 12–17.
11. *Van Marreseveen H., von den Tang G.* Written Constitutions: A Comparative Computerized Study, 1978. — P. 105–106.
12. *Рабцевич О. И.* Право на справедливое судебное разбирательство: международное и внутригосударственное правовое регулирование. — М., 2005. — 318 с.
13. *Москвич Л. М.* Удосконалення судової процедури як складова підвищення ефективності функціонування суду // *Вісник Верховного Суду України*. — 2012. — № 3 (139).
14. *Хотинська-Нор О. З.* Вплив правових позицій Європейського суду з прав людини на розвиток судових процедур в Україні: окремі аспекти // *Вісник господарського судочинства*. — 2014. — № 4. — С. 129–135.

REFERENCES

1. Sakara N. Nalezhnna sudova protsedura iak element dostupnosti pravosuddia [Due Process as an Element of Access to Justice], *Iurydychna Ukraina*, 2004, no. 3.
2. Barishpolskaya T. Yu. Grazhdanskie protsess i protsedura (ponyatie, sluzhebnyaya rol, problemy teorii i praktiki) [Civil Process and Procedure (Concept, Role, Issues of Theory and Practice)], Tomsk, 1988, 21 p.
3. Sereta O. O. Pravova protsedura: teoretyko-pravovi zasady ta praktychni vymiry [Legal Procedure: Theoretical and Legal Principles and Practice], Kyiv, 2008, 20 p.

4. Slovník ukrajinštiny [Ukrainian Dictionary], Kyiv, 1974, vol. 5, 689 p.
5. Tsyhaniuk Iu. V. «Nalezna pravova protsedura» iak systemna pravova katehoriia vitchyznianoho kryminalnogo protsesu [«Due Process» as a System Legal Category of National Criminal Process], *Porivnialno-analitychne pravo*, 2014, no. 3.
6. Bernkhem V. Vstup do prava ta pravovoi systemy SShA [Introduction to the US Law and Legal System], Kyiv, 1999.
7. Horodovenko V. V. Pryntsypy sudovoi vlady [Principles of Judicial Power], Kharkiv, 2012, 448 p.
8. Shevchuk S. Osnovy konstitutsiinoi iurysprudentsii [Principles of Constitutional Jurisprudence], Kharkiv, 2002, 296 p.
9. Sakara N. Iu. Problema dostupnosti pravosuddia u tsyvilnykh spravakh [Issue of Access to Justice in Civil Cases], Kharkiv, 2005, 209 p.
10. Horodovenko V. V. Nalezna pravova protsedura iak zahalnovyznanyi standart funktsionuvannia sudovoi vlady [Due Process as a Generally Recognized Standard of Judicial Power], *Advokat*, 2012, no. 5 (140).
11. Van Marreseveen H., von den Tang G. Written Constitutions: A Comparative Computerized Study, 1978.
12. Rabtsevich O. I. Pravo na spravedlivoie sudborne razbiratelstvo: mezhdunarodnoe i vnutrigosudarstvennoe pravovoe regulirovanie [The Right to Fair Trial: International and National Legal Regulation], Moscow, 2005, 318 p.
13. Moskvych L. M. Udoshkonalennia sudovoi protsedury iak skladova pidvyshchennia efektyvnosti funktsionuvannia sudu [Improving Court Procedure as an Aspect of Improving Court Effectiveness], *Visnyk Verkhovnoho Sudu Ukrainy*, 2012, no. 3 (139).
14. Khotynska-Nor O. Z. Vplyv pravovykh pozitsii Ievropeiskoho sudu z prav liudyny na rozvytok sudovykh protsedur v Ukraini: okremi aspekty [Effect of Legal Views of the European Court of Human Rights on the Development of Court Procedures in Ukraine: Some Issues], *Visnyk hospodarskoho sudochynstva*, 2014, no. 4.

Овсянникова О. О. Належна (справедлива) судова процедура як гарантія довіри громадськості до судової влади

Анотація. У статті розглядається така гарантія довіри громадськості до судової влади, як дотримання належної (справедливої) судової процедури під час здійснення правосуддя. Дається визначення поняття «належна судова процедура» через аналіз понять «правова процедура» та «належна правова процедура». Висвітлюється основна концепція належної правової процедури. Розкриваються основні елементи належної (справедливої) судової процедури на основі норм міжнародного права та національного законодавства.

Ключові слова: правова процедура, належна правова процедура, належна судова процедура, справедливість, право на справедливий судовий розгляд.

Овсянникова О. А. Надлежащая (справедливая) судебная процедура как гарантия доверия общественности к судебной власти

Аннотация. В статье рассматривается такая гарантия доверия общественности к судебной власти, как соблюдение надлежащей (справедливой) судебной процедуры во время осуществления правосудия. Дается определение понятия «надлежащая судебная процедура» через анализ понятий «правовая процедура» и «надлежащая правовая процедура». Анализируется концепция надлежащей правовой процедуры. Определяются основные элементы надлежащей (справедливой) судебной процедуры исходя из норм международного права и норм национального законодательства.

Ключевые слова: правовая процедура, надлежащая правовая процедура, надлежащая судебная процедура, справедливость, право на справедливое судебное разбирательство.

Ovsiannikova O. Due (Just) Judicial Procedure as a Guarantee of Public Faith in Judicial Power

Annotation. The due (just) judicial procedure as a guarantee of public credit of judicial power is studied in the article. The definition of «due court procedure» is given by analysis of terms «legal procedure» and «due legal procedure». The key concept of due (just) judicial procedure is analyzed. Basic elements of due (just) judicial procedure are determined on the basis of international law and national legislature.

Key words: legal procedure, due legal procedure, due judicial procedure, justice, the right to fair trial.